

PRESEK

List za mlade matematike, fizike, astronome in računalnikarje

ISSN 0351-6652

Letnik **24** (1996/1997)

Številka 3

Strani 158–159

Marija Vencelj:

NAPIŠITE PESMICO

Ključne besede: zanimivosti, razvedrilo.

Elektronska verzija:

<http://www.presek.si/24/1298-Vencelj-pesmica.pdf>

© 1996 Društvo matematikov, fizikov in astronomov Slovenije

© 2010 DMFA – založništvo

Vse pravice pridržane. Razmnoževanje ali reproduciranje celote ali posameznih delov brez poprejšnjega dovoljenja založnika ni dovoljeno.

NAPIŠITE PESMICO

Več pesmic, s pomočjo katerih si zapomnimo nekaj začetnih števk števila π , je Presek predstavil v svojem osmem letniku leta 1980. Števila črk v zaporednih besedah pesmic, z lepim skupnim imenom Spominčice števila π , pomenijo zaporedne števke v desetiškem zapisu števila π . Tako ima prva beseda 3 črke, druga 1 črko, tretja 4, četrta 1, peta 5 itd.

Tokrat vas vabimo k sestavljanju nekoliko drugačne spominčice.

Začnimo s srednjeveško zgodbico:

Ladja, na kateri se je nahajalo 15 gusarjev in 15 Turkov, je zašla v močan vihar in bila na tem, da potone. Kapitan (seveda gusar) je razložil, da lahko reši ladjo in 15 mož, če drugih 15 mož vržejo v morje. Da bi bilo vse pošteno in prav, je predlagal, naj bi žrtve izbrali z odštevanko. Vseh 30 mož naj bi se postavilo v vrsto, nakar bi petnajstkrat zapored šteli od 1 do 9 in vsakič devetega vrgli v morje. Pri tem štetju naj bi za zadnjim v vrsti vedno sledil prvi v vrsti.

Domenjeno, storjeno! Toda, kako je lahko pri na videz poštenem postopku kapitan rešil vse svoje gusarje, vseh 15 Turkov pa je romalo čez krov?

Preprosto! Mesta, kamor naj v vrsti postavi svoje može, je vnaprej določil s poskušanjem. Na list papirja je narisal 30 črtic in v skladu z odštevanko vsako deveto spremenil v T (Turek). Pri tem je pri štetju moral paziti, da je že dobljene T preskakoval (ker jih ni mogel sproti metati v morje). Tako je dobil naslednji niz:

I I I I T T T T T I I T I I I
T I T T I I T T T T I T T I I T

Vrstni red je torej moral biti takle: 4 gusarji, 5 Turkov, 2 gusarja, 1 Turek, 3 gusarji, 1 Turek, 1 gusar, 2 Turka, 2 gusarja, 3 Turki, 1 gusar, 2 Turka, 2 gusarja, 1 Turek. Seveda gusarski kapitan ni smel pri postavljanju mož v vrsto gledati na listek. Zmotiti se pa tudi ni smel! Zato si je – pesniška duša – v pomoč izmislil naslednjo pesmico v francoščini:

Mort, tu ne falliras pas,
En me livrant le trépas!

Če smo pozorni le na samoglasnike v teh dveh verzih, dobimo zaporedje

o, u, e, a, i, a, a, e, e, i, a, e, e, a.

Priredimo samoglasnikom a, e, i, o, u v tem vrstnem redu zapored števila 1, 2, 3, 4, 5. Potem kapitanova pesmica natanko določa vrstni red števil, v katerih si morajo izmenoma slediti v vrsti gusarji in Turki.

Veliko različnih zgodbic na to temo najdemos v zabavni matematični literaturi. In tudi spominčic. Poglejmo še tri: angleško, nemško in latin-sko.

From numbers' aid and art
Never will fame depart!

Gott schlug den mann in Amalek,
Den Israel bezwang!

Populeam virgam mater regina ferebat.

Vabimo vas, da na enak način sestavite slovensko spominčico in nam jo pošljete.

V njej morate upoštevati zgoraj navedeni vrstni red samoglasnikov. Tudi vsebina pesmice naj bo povezana z nalogom.

Marija Vencelj
